

NORMBLADEN PVH (GIDSEN VOOR GOEDE PRAKTIJKEN) **Groene leguaan (*Iguana iguana*)**

I. Toepassingsgebied

Deze gids goede praktijken is van toepassing op de Groene leguaan (*Iguana iguana*). Van nature komt deze dagactieve voornamelijk boombewonende leguanensoort in vrijwel het gehele neotropische gebied (Zuid-Amerika, Midden-Amerika en de Cariben) voor. Deze leguaan behoort tot één van de meest populaire hagedissen welke als gezelschapsdier wordt gehouden. Grote aantallen jonge dieren worden voor de handel geïmporteerd. Periodiek is er nakweek verkrijgbaar welke voornamelijk via de particulier wordt aangeboden. De (commerciële) handel van groene leguanen wordt gereguleerd met vergunningen en certificaten via de zogenaamde CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of wild fauna and flora) overeenkomst. Daar deze hagedis is genoemd in bijlage B van de CITES-Basisverordening, is in- en uitvoer alleen toegestaan met een vergunning. Tevens dient er een administratie in gevolge de Regeling administratie, bezit van en handel in beschermde dier- en plantensoorten bijgehouden worden. Voor verdere informatie betreffende regelgeving kunt u terecht bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, LNV Loket. Groene leguanen worden over het algemeen op zeer jonge leeftijd gekocht daar zij aandoenlijk en ondeugend over komen. Echter kleine dieren worden groot en bij leguanen gaat dit heel snel. Een gemiddelde lengte van 120 tot 140 cm is normaal voor mannen, wijfjes blijven in de regel iets kleiner. Karakteristiek is de grote keelwam onder de kop en aan weerszijde van de onderkaak bevindt zich een grote sublabiale schub. Een uit grote stekels bestaande kam loopt over de rug tot op de staartbasis. De staart is voorzien van donkergekleurde banden. Deze soort kan heel tam worden maar dat hoeft absoluut niet het geval te zijn. Indien niet op correcte wijze gehouden liggen aandoeningen op de loer. Een gezonde groene leguaan kan een leeftijd bereiken tussen de 15 en 20 jaar of meer.

II. Voeding

Groene leguanen zijn herbivoren (plantenetters). In het wild leven zij voornamelijk op een variëteit van bladeren met een zeer gunstige calcium- fosforverhouding en vruchten. Deze calcium- fosforverhouding (C:F) is zeer belangrijk en van belang bij het samenstellen van een dieet. Om het calcium door het lichaam te laten opnemen is bestraling van de leguaan met een sterke UVB-lamp noodzakelijk. Vitamine D producten ter vervanging van deze ultraviolette lichtbron zijn af te raden daar groene leguanen niet in staat lijken te zijn om deze supplementen voldoende op te nemen. De nutriëntrijke voeding welke zij in het wild verkrijgen kunnen we in gevangenschap helaas niet bieden. Om het dier toch voldoende vitaminen, mineralen, eiwitten en vezels aan te kunnen bieden is een dagelijks aangeboden gevarieerd dieet een must. Het hoofdbestanddeel van het dieet bestaat voor 70 tot 80% uit blad of vergelijkbaar materiaal. Denk hierbij bijvoorbeeld aan andijvie, paksoi, Chinese kool e.d. Dit wordt aangevuld met 10 tot 20% groenten zoals plakjes wortel, courgette, paprika. Ongeveer 5% vruchten worden daar aan toegevoegd. Papaja heeft een fantastische C:F verhouding en geniet daarom zeker de voorkeur. Je kunt ook mandarijn, kersen, aardbei, druiven, frambozen en dergelijke aanbieden. Bedenk dat daarvan de C:F verhouding ongunstig is en je dit moet rechtekken in de totale samenstelling van het dieet. Ongeveer 3 tot 5 % is bestemd voor vezelrijk materiaal zoals havervlokken, gistvlokken en tarwekiemen. Het samengestelde dieet wordt vervolgens verrijkt met 0,5% melkzure kalk (Calcium lactaat). Jonge dieren hebben daarnaast een grote behoefte aan eiwit. Van belang is dan om producten te kiezen met een hoog eiwitgehalte. Kies daarvoor plantaardige 1 eiwitrijke producten en voer bij met

geweeke kattenbrokjes (8 per kilogram dier), insecten of eieren. Groenten met oxaalzuur zoals spinazie, rabarber e.d. zijn zeer slecht voor deze dieren. Het oxaalzuur verstoort de opname van het zo broodnodige calcium door het lichaam. Ook nitraatrijke producten zijn sterk af te raden. Voor uitgebreide voedingsinformatie en tabellen kunt u terecht bij de Stichting Doelgroep Groene Leguanen. Naast het dieet dient dagelijks schoon drinkwater aangeboden te worden.

III. Huisvesting

Grote hagedissen hebben veel ruimte nodig, ook al zijn Groene Leguanen geen renners. Een verblijf van 2 x 1 x 2 meter (lengte x breedte x hoogte) is al snel nodig voor 1 tot maximaal 2 volwassen dieren. (Vanaf een leeftijd van ca. 2 jaar.) Kleinere aangeboden terraria zullen niet zelden tot allerlei onwenselijk gedrag leiden. Door de te kleine behuizing lopen de dieren tevens een vergroot risico op stress en of letsel. Kleine dieren geven de voorkeur aan een niet te groot verblijf. Maar let op: ze groeien razend snel.

Boombewoners vragen veel klimgelegenheid en vooral ook veel horizontale zit/zon plaatsen; de dieren moeten uit verschillende plekken kunnen kiezen. De gedetailleerde inrichting van een bak is van weinig belang. In de natuur komen ze in zeer uiteenlopende biotopen voor, van uitgesproken tropisch regenwoud tot kale solitaire bomen in savanneachtige omgeving. Echter dien je in geval van een koppel leguanen er rekening mee te houden dat het terrarium zodanig is ingericht dat zij elkaar uit de weg kunnen gaan en dus niet zien. Dit kan onderling agressief gedrag en dus stress vermijden. Een hoge luchtvochtigheid is niet persé noodzakelijk, maar is wel goed voor de vervelling. De gewoonte om boven water te mesten kan benut worden door een grote waterbak te plaatsen. De bodembedekking moet of glad zijn (steen of linoleum), dat is gemakkelijk schoon te maken, of los, bijvoorbeeld turf. Gebruik nooit grofkorrelige harde materialen (zoals bijv. bark of beukensnippers, grof zand, kiezel of gebakken kleikorrels). De dieren eten ervan en zullen vroeg of laat aan een verstopping overlijden.

Tropische, koudbloedige dieren hebben warmte nodig, maar de algemene omgevingstemperatuur hoeft niet overdreven te worden (ca. 25°C tot 30°C is goed). Belangrijker is de aanwezigheid van een aantal punten met stralingswarmte. Die punten moeten gecombineerd worden met zichtbaar licht anders gaan de dieren niet zonnebaden. Dus spotjes zijn voor dat doel beter dan porseleinen warmtestralers. Het mag daar best 35 à 43° C worden. Per leguaan heb je één zogenaamde baskingspot nodig. Plantenetende koudbloedigen moeten een flink deel van de dag (opwarmen duurt lang bij grote dieren) de gelegenheid krijgen zich plaatselijk sterk op te warmen anders gaat de spijsvertering fout (planten zijn moeilijk verteerbaar). Ook hier moeten ze weer een keus hebben tussen plaatsen met verschillende temperaturen (ze moeten hun lichaamstemperatuur kunnen regelen). De warmte dient net zoals in de natuur van bovenaf te komen. Warmtematten en warmtestenen verstoren de natuurlijke routine van deze boombewonende hagedis en zijn daarom niet toepasbaar. Tevens zijn warmtestenen niet geheel veilig in het gebruik en kunnen brandwonden bij het dier veroorzaken. Ultraviolet licht (UVB) is noodzakelijk om de dieren de nodige vitamine D toe te dienen. De Osram Ultravitalux-lamp levert bij 30 minuten bestraling per 24 uur voldoende UVB. Gebruik geen lampen met kortgolvig UV-licht zoals gebruikt wordt om bacteriën te doden. Per dier is bij de opwarmplek een UVB-lamp noodzakelijk. Daar de dieren zelf hun tijdstip van opwarmen en daardoor UVB-bestraling kiezen dien je de lampen het grootste deel van de daglengte te laten branden. De dag en nachtcyclus bedraagt 12 uur. Dit is het beste te regelen door het gebruik van schakelklokken. Voor de nacht mag de temperatuur tussen de 22 °C en 24 °C liggen. Het gebruik van een keramische lamp is dan een goede verwarmingsmogelijkheid.

IV. Gezondheid

Het terrarium dient dagelijks onderhouden te worden, mest geruimd en water ververs. Zorg ervoor dat de kliminrichting in het terrarium zodanig is dat de leguaan niet met zijn nagels vast kan komen te zitten. Afgerukte nagels of tenen is dan het gevolg. Een gezond dier is mooi rond en goed gevuld zodat de huid er niet rimpelig uitziet. De huid is vol van kleur en heeft een fris heldere uitstraling. Een gezond dier reageert op zijn omgeving, zorgt voor thermoregulatie gedurende de dag en eet, drinkt en ontlast zich dagelijks. Het vervellen gebeurt regelmatig. Jonge leguanen groeien zeer snel. Laat de mest eens per jaar door een dierenarts gespecialiseerd in reptielen controleren op de aanwezigheid van inwendige parasieten. Indien er een nieuw dier bij de ander geplaatst gaat worden dient deze alvorens het samenvoegen minimaal 2 maanden in quarantaine gemonitord te worden. Bij het samen houden met andere reptielen is er een kans op besmetting met bloedmijt. Dit is een hardnekkige uitwendige maar te bestrijden ziekmakende parasiet. Controleer je dier hier regelmatig op. Maar ook inwendige parasieten kunnen een leguaan danig parten spelen en daardoor ziek maken. Periodieke controle (minstens 1 keer per jaar) van de ontlasting door een dierenarts is geen overbodige luxe. Hygiënisch werken, een correcte verzorging en juiste klimatologische omstandigheden zorgen ervoor om de meeste parasitaire problemen kosteloos buiten de deur te houden. Let wel, ondanks dat leguanen uitgroeien tot stevige grote hagedissen zijn ze toch zeer kwetsbaar. Gezondheidsproblemen liggen daardoor snel op de loer waarbij de oorzaak veelal terug te voeren is op het verkeerd houden van deze dieren. Diverse vormen van stress kunnen ertoe lijden dat de hagedis anorectisch gedrag gaat vertonen. Hierdoor verzwakt het dier en krijgen ziekten de kans zich te manifesteren. Een van de meest voorkomende aandoeningen is Fibreuze osteodystrofie, beter bekend onder de Engelse benaming Metabolic Bone Disease (MBD). Een incorrect dieet waarbij de calcium-fosfor verhouding in disbalans is al dan niet in samenhang met het niet (voldoende) verkrijgen van UVB licht hier ten grondslag aan. Maar ook aandoeningen zoals het afbreken van de staart door bijvoorbeeld verkeerd hanteren, schrikreactie van de leguaan of het slaan met de staart, komt veelvuldig voor. Verwondingen moeten zeer adequaat verzorgd worden om infectie tegen te gaan. Niet zelden ontaarden wondjes in ontstekingen waarbij abscessen worden gevormd. Legnood is een probleem dat bij leguanenwifjes veelvuldig voorkomt. Diverse oorzaken kunnen daaraan ten grondslag liggen maar de meest voorkomende oorzaak van legnood bij leguanen is het ontbreken van een legbak of een geschikte legbak. Als het tijdig herkennen van legnood uitblijft, kan medisch ingrijpen te laat plaatsvinden waardoor het dier zal overlijden. Raadpleeg bij gezondheidsproblemen tijdig een dierenarts gespecialiseerd in reptielen.

V. Soortspecifiek gedrag:

Groene leguanen communiceren met elkaar door middel van een lichaamstaal, waarbij vooral kopknikken, het afplatten van het lichaam en krabbewegingen van belang zijn. Vanwege de bouw van de tanden kauwt deze hagedis niet maar perforereert het blad, scheurt deze af en slikt het door. Bij voorkeur ontlast de leguaan zich vanaf een tak boven water. Groene leguanen niezen regelmatig. Dit is geen verkoudheid maar een methode om overtollige zouten uit te scheiden. In de paarperiode kleuren groene leguanen in meer of mindere mate oranje. Het mannetje wordt territorialer en zal met een eventueel aanwezig vrouwtje willen paren. Hierbij wordt bij het vrouwtje een paringsbeet in de nek geplaatst. Dit kan vrij zachtzinnig gebeuren maar ook leiden tot behoorlijke bijtverwondingen. Groene leguanen hebben een karakter welk overeenkomsten vertoont met die van de huiskat. Zet 10 leguanen naast elkaar en ze hebben allemaal een andere persoonlijkheid. De één wordt tam en vindt alles OK, de ander wil helemaal niets met je te maken hebben, blijft wild of een combinatie daarvan. Deze dieren ³ hebben communicatie over en weer met

hun omgeving nodig. Bij het ontbreken van externe prikkels kan een leguaan lethargisch gedrag gaan vertonen of juist irritant baldadig. Groene leguanen kennen geen winterrust. Leguanenmannen en vrouwen gaan in het wild met elkaar om wat als 'living apart together' omschreven kan worden. Dit maakt het samenvoegen van deze hagedissen in gevangenschap een lastig verhaal. Mannen gaan nooit samen. Het territoriale gedrag zal ertoe leiden dat één van de twee zwaar gewond raakt door gevechten of zelfs wordt gedood. Een man met een of twee vrouwen samen geeft een redelijke kans op succes. Bepaald zal worden wie van de twee de alfa gaat worden. Ook dit gebeurt over het algemeen met gevechten, waarbij de dieren gewond kunnen raken. Tevens komt het voor dat een groene leguaan simpelweg geen andere leguaan in zijn/haar onmiddellijke nabijheid accepteert. Deze dieren zijn alleen maar solitair te houden.

VI. Verdere informatie:

Elliot R. Jacobson, DVM, PhD, DACZM (2003) *Biology, Husbandry, and Medicine of the Green Iguana*. Original edition., Krieger Publishing Company, Malabar, Florida, USA. Bonin F.

Gunther Köhler, (1994) *De Groene Leguaan, In het wild, verzorging, fok en aandoeningen*. Gunther Köhler, Offenbach, Duitsland

Tanya M. Heming-Vriends (2003) *De Groene Leguaan*, Welzo Media, Warffum
Stichting Doelgroep Groene Leguanen, Iguana digitaal CD-rom

James W. Hatfield III (2004) *Green Iguana—The Ultimate Owner's Manual* by James W. Hatfield III, Dunthorpe Press, Ashland, Ohio, USA

Orgaan van Stichting Doelgroep Groene Leguanen, diverse artikelen in het tijdschrift *Iguana Varia*,

Websites:

www.sdgl.org

www.huisdieren.nu

www.hetInvloket.nl